

УДК 346.543

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ КРИЗИ

THE DEVELOPMENT OF INVESTMENT ACTIVITIES IN UKRAINE AND THE WAYS OF OVERCOMING THE INVESTMENT CRISIS

Лешанич Л.В.,

*старший викладач кафедри господарського права
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Гунда С.В.,

*юридичний факультет
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

У статті розглянуто стан інвестиційних процесів в економіці України. З'ясовані сучасні перспективи і проблеми здійснення інвестиційної діяльності. Обґрунтована необхідність активізації інвестиційних процесів та надані практичні рекомендації щодо підвищення ефективності інвестування. Визначено можливі шляхи подолання кризи інвестицій в Україні.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, ефективність, інвестиційні показники, інвестиційні ресурси.

В статье рассмотрено состояние инвестиционных процессов в экономике Украины. Выяснены современные перспективы и проблемы осуществления инвестиционной деятельности. Обоснована необходимость активизации инвестиционных процессов и предоставлены практические рекомендации относительно повышения эффективности инвестирования. Определены возможные пути преодоления кризиса инвестиций в Украине.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, эффективность, инвестиционные показатели, инвестиционные ресурсы.

In this paper, the state investment process in Ukraine. And analyzed the prospects and problems of modern investment activities. The necessity of investment processes and provided practical recommendations for improving the efficiency of investment. Possible ways to overcome the crisis, investments in Ukraine.

Key words: investing, investment, efficiency, investment performance, investment resources.

Сьогодні в Україні інвестиційна діяльність перебуває на низькому рівні законодавчого врегулювання, що призводить до зниження рівня застосування на практиці. Тому висвітлення тенденцій розвитку інвестиційної діяльності, визначення напрямків під-

вищення ефективності такої діяльності може посприяти подоланню інвестиційної кризи.

Дослідженням проблем інвестування України займалися чимало вчених, а саме: М.В. Бандура, Л.М. Борщ, А.П. Гайдуцький, А.П. Дука, Т.В. Ма-

йорова, А.В. Нікітіна, А.А. Пересада, Т.В. Шталь та багато інших.

В умовах ринкового середовища, що швидко змінюється, чим не завжди позитивно впливає на ефективність діяльності підприємств, великого значення набуває виважена інвестиційна діяльність, яка потребує від підприємств пристосування й адаптації до умов як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Сьогодні Україна стоїть на шляху всебічних і всепоглинаючих перетворень. За таких умов проблема налагодження стабільного інвестиційного процесу стає однією з першочергових [5].

Для підприємств, що не мають можливості використовувати внутрішні фінансові ресурси, доцільним кроком є залучення інвестицій. Перебіг, характер, інтенсивність та ефективність управління інвестиційними процесами багато в чому залежать від інвестиційного клімату країни.

На жаль, інвестиційний клімат в Україні не може бути охарактеризований як сприятливий через низку проблем, які заважають його розвитку. Це зокрема: нестабільність нормативно-правової бази; постійні коливання курсу національної грошової одиниці; політична нестабільність; недостатній рівень розвитку валютного регулювання; низький рівень забезпечення привабливості об'єктів інвестування, інвестиційної діяльності банків; розвитку та функціонування парабанківської системи; недостатня кількість вільних економічних та офшорних зон та інших.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та всіх інших видів діяльності. Велику роль відіграють іноземні інвестиції [1].

Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій – у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні, на думку Л.М. Петренко, інвестиційна діяльність – це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку [6].

У вузькому ж розумінні, як зазначає В.Г. Федоренко, інвестиційна діяльність, власне інвестування, визначається як процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення [8].

На думку автора статті, інвестиційну діяльність слід розуміти у більш широкому сенсі та розкривати це поняття як на мікро-, так і на макрорівні, та визначати ефективністю використання інвестиційних ресурсів.

З огляду на таке розуміння інвестиційної діяльності, велике значення мають результати господарської діяльності інвестиційних галузей. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до засвоєння інновацій здійснюють основний вплив на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів [6].

Економічна криза в нашій країні супроводжується скороченням інвестиційної активності. При цьому, автор статті вважає, що зменшення капіталовкладень відбувається вищими темпами, ніж спад виробництва.

Більшу частину інвестиційних ресурсів нашої країни становлять власні кошти підприємств – 75,2% їх загального обсягу, 24,8% здійснюється за рахунок централізованих капіталовкладень.

В Україні чинники, які впливають на процес інвестування, перебувають у такому стані, що не можуть сприяти розвитку цього процесу. Однак світовий досвід свідчить, що вихід з кризи неможливий без збільшення обсягу інвестицій.

Отже, активізацію інвестиційної діяльності гальмує економічна криза, а вихід з кризи без істотного збільшення капіталовкладень, вважає автор, неможливий.

Однак, з проведенням грошової реформи в Україні з'явився фактор стабілізації економіки, який слід закріпити і зміцнити проведенням реальних, а не декларативних реформ. Йдеться про подолання інфляції.

Як відомо, високі темпи інфляції роблять абсолютно неефективним нагромадження фінансових ресурсів, спрямованих на здійснення довгострокових проектів. Зниження інфляції дає можливість нормалізувати фінансовий стан підприємств, стимулювати збільшення виробництва.

На загальний стан економіки значно впливає податкове законодавство, яке в Україні має низку недоліків. Тому, автор пропонує в майбутньому передбачити зниження податкового тиску на виробництво, диференціювання податкових ставок залежно від пріоритетності сфер виробництва, застосування податкових пільг (канікули) при оподаткуванні прибутку, що використовується для розвитку виробництва.

Аналізуючи думки вчених, автор притримується позиції, відповідно до якої інвестиційний процес у державі з ринковою економікою має виходити з додержання таких принципів:

об'єктивна необхідність визнання довго- і середньотермінових циклів інвестиційної активності; взаємодія локальних, галузевих, регіональних і народно-господарських циклів інвестиційної активності;

формування ринкових важелів в інвестиційній сфері одночасно з аналогічними процесами в інших галузях народного господарства;

логічність і цілісність інвестиційного циклу; спадкоємність у реалізації конкретних заходів, пріоритетність спрямування коштів для реалізації інвестиційного процесу [7].

У всьому світі фінансування капіталовкладень значною мірою здійснюється у вигляді кредитних ресурсів. Однак, на думку автора, внаслідок недосконалості нашої банківської системи та загального стану економіки інвестиційні кредити нині майже не надаються. Банківська система України не має можливості достатньою мірою кредитувати власного виробника.

Одним із джерел внутрішнього фінансування є посилення контролю за зовнішньоекономічними операціями, що забезпечить повернення експортного виторгу.

Особливе значення в умовах скорочення внутрішнього інвестування має міжнародна допомога нашій країні. Вона надається у формі кредитів та капіталовкладень. Іноземні кредити для нашої економіки досягли значного розміру, однак використовуються переважно на поточне споживання. Часто Україна одержує «зв'язані» кредити, надання яких передбачає використання цих коштів на купівлю товарів у країни-кредитора.

Україна залишається інвестиційно привабливою для іноземних інвесторів, проте з потенційною можливістю невиконання боргових зобов'язань [3].

Українська економіка потребує саме капіталів для будівництва нових, реконструкції та модернізації діючих підприємств. Але, автор переконаний, на жаль, зарубіжні аналітики розглядають нашу державу як регіон з майже 100% ризиком для інвестицій.

Задля покращення інвестиційного клімату треба забезпечити необхідні умови функціонування бізнесу та розробити систему гарантій і пільг іноземним інвесторам [4].

Пріоритетами розвитку економіки є впровадження освітньої, наукової та науково-технічної діяльності, здійснення заходів з концентрації інвестиційних ресурсів на реалізації інвестиційних та інноваційних проєктів [2].

Аналіз стану правового регулювання в інвестиційній сфері України, на думку автора, свідчить про те, що інвестиційне законодавство потребує подальшого вдосконалення, адже незважаючи на розгалужену систему правових актів, говорити про цілісну і взаємоузгоджену систему законодавства наразі передчасно.

Національне законодавство у сфері регулювання інвестиційної діяльності нестабільне, нормативно-правова база зазнає постійних змін, оскільки в процесі її формування одні нормативно-правові акти приймаються, інші відміняються, або їх положення знаходять своє відображення в інших нормативно-правових актах.

Автор переконаний, що основними напрямками вдосконалення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів повинні стати:

- послідовне зниження тиску на інвесторів і відсутність диверсифікованих джерел інвестицій, нерівномірність їх розподілу між регіонами;
- створення дієвих механізмів управління інвестиційною діяльністю;
- реструктуризація економіки, пріоритетне залучення інвестицій у галузі, що особливо потребують капіталовкладень;
- мотивація суб'єктів господарювання стосовно довгострокових вкладень, а також населення щодо вкладення коштів в розвиток економіки, а не на споживання;
- стимулювання реінвестування;
- удосконалення інвестиційного законодавства та забезпечення його стабільності;
- забезпечення гарантій інвесторам;
- відповідність між надходженням і витрачанням інвестиційних ресурсів [9].

Узагальнюючи вищесказане, автор зазначає, що під інвестиційною діяльністю слід розуміти організовану діяльність, що здійснюється в реально існуючих у країні умовах господарювання за допомогою практичних дій суб'єктів інвестиційної діяльності, функцій, які полягають у цілеспрямованому процесі знаходження необхідної кількості інвестиційних ресурсів, виборі відповідних об'єктів чи інструментів для їх вкладання, розробці і впровадженні поетапної інвестиційної програми чи стратегії, та забезпеченні ефективної її реалізації з метою отримання прибутку та/чи іншого позитивного ефекту.

На думку автора, активна державна позиція та комплексний підхід щодо вирішення існуючих проблем, пов'язаних з інвестиційною діяльністю на мікро- і макрорівнях, дозволить із максимальною ефективністю реалізувати Україні свій потенціал в інвестиційній сфері, що стане передумовою її сталого економічного розвитку в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18.09.1991 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні» № 389 від 02.02.2011 [Електронний ресурс] / Офіційний вісник України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-p>.
3. Бандура М.В. Проблеми та перспективи інвестиційного зростання економіки України / М.В.Бандура // БІЗНЕСІНФОРМ – 2013. – № 10. – С. 50-54.
4. Зайцева І.С., Коцюба О.В. Аналіз інвестиційної привабливості України в сучасних умовах / І.С. Зайцева, О.В. Коцюба // БІЗНЕСІНФОРМ – 2014. – № 9. – С. 87-91.
5. Нікітіна А.В. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / А.В. Нікітіна // Вісник Запорізького національного університету – 2010. – № 2(6). – С. 161-165.
6. Петренко Л.М. Теоретичні аспекти дослідження інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / Л.М. Петренко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – Вип. 22, ч. II – 2012. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/54.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/54.pdf).
7. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А.Пересада [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecolib.com.ua/book.php?book=6>.
8. Федоренко В.Г. Інвестознавство. Підручник. – 3-тє вид., допов. / В.Г. Федоренко – К.: МАУП, 2004. – 480 с.
9. Шталь Т.В., Добросок Ю.Б., Тіщенко О.О., Сапаров Е. Аналіз інвестиційного клімату України та шляхи його вдосконалення / Т.В. Шталь, Ю.Б. Добросок, О.О. Тіщенко, Е. Сапаров // БІЗНЕСІНФОРМ – 2013. – № 3. – С. 122-125.